

UDK: 811.163.42'367.622:81'366.2
Izvorni znanstveni rad
Prihvaćen za tisak: 21. svibnja 2007.

Do kosti Imenice hrvatske *i*-sklonidbe

Ivan Marković

Zagreb

Hrvatski ima tri (osnovne) imeničke sklonidbe. Pripadnost koje imenice a- i e-sklonidbi u velikoj je mjeri predvidiva na temelju njezina nominativnoga nastavka. Pripadnost imenica i-sklonidbi predvidiva je samo u imenica izvedenih sufiksima -ōst i -ād. U jednome broju imenica ona je međutim nepredvidiva. U radu se one nastoje pobrojiti te se na temelju uočenih njihovih svojstava ukratko razmatra budućnost i-sklonidbe.

Jedan od nedostataka hrvatskoga jezikoslovlja i opisa hrvatskoga manjak je iscrpnih popisa pobrojivih jezičnih jedinica koje vrste bilo, jedinica koje čine uglavnom zatvorene i ne odveć velike skupove. Premda se takvi “telefonski imenici” izvornim govornicima mogu doimati besmislenima (jer izvorni govornik “ionako sve to zna”), oni to, naprotiv, nipošto nisu. Njihova je korist golema pri učenju i osvješćivanju vlastita (standardnoga) jezika, pri izradi njegovih gramatičkih i leksičkih priručnika te – osobito – pri učenju kojega jezika kao drugoga i/ili stranoga.

Jednako kao što je vrijedna obavijest koju možemo naći u gramatika- ma francuskoga jezika – da se prema jednoj francuskoj konjugaciji spreže toliko i toliko tisuća glagola, prema drugoj toliko i toliko stotina glagola, a prema trećoj ti i ti nepravilni glagoli, odnosno jednako kao što je pri učenju njemačkih deklinacija vrijedno imati iscrpan popis imenica *n*-deklinacije, jednako je tako vrijedno kad u hrvatskoj gramatici stoji podatak da je *jednostavnih, neizvedenih* imenica hrvatske *i*-sklonidbe oko dvije i pol stotine (usp. Babić *et al.* 1991: 600, Barić *et al.* 1995: 167). Popisa međutim tih imenica nema (a nije potpuno jasno ni kako se do konkretne brojke došlo)

i o njima – o svakoj pojedinačno – učimo iz rječnikâ. A za razliku od morfologije imenica *a*-sklonidbe i imenica *e*-sklonidbe morfologija imenica *i*-sklonidbe iz nominativnog oblika imenice nije predvidiva. Ili drugačije i iz očista stranca: znati koju hrvatsku imenicu *i*-sklonidbe ne znači moći sa sigurnošću reći i kako se ona sklanja. Ili: znati hrvatsku *i*-sklonidbu ne znači moći sa sigurnošću reći i koje se imenice prema njoj sklanjaju. Upravo se na imenicama hrvatske *i*-sklonidbe pokazuje da navedene tvrdnje ne vrijede samo za strance, nego i za izvorne govornike (v. dalje o imenicama na *-ež*, ali i ne samo o njima).

Je li (iscrpnim) popisima u gramatikama mjesto? U iscrpnim gramatikama – jest. U iscrpnim priručnicima za učenje hrvatskoga kao stranoga jezika – osobito. Ovaj rad stoga je malen prilog “telefonskim imenicima” hrvatske gramatike.¹

Hrvatske imeničke sklonidbe

Šest se praslavenskih imeničkih sklonidaba (v. tablicu) u svim slavenskim jezicima – s ponekim prepoznatljivim prežicima – uglavnom reduciralo na tri s najbrojnijim članstvom.² Pritom je čimbenik okupljanja bio gramatički rod imenica. Malobrojnije su se imenice sklonidaba 4–6 priklanjale sklonidbama 1–3 odgovarajućega roda. Rekonstruirani kasnopravoslavenski oblici jesu:³

1	<i>o/jo</i> -sklonidba	m	<i>rabъ – raba, vračъ – vrača</i>
		n	<i>lěto – lěta, pol’e – pol’a</i>
2	<i>a/ja</i> -sklonidba	f	<i>žena – ženy, duša – duše</i>
3	<i>i</i> -sklonidba	f	<i>kostъ – kosti</i>
		m	<i>gostъ – gosti</i>
4	<i>u</i> -sklonidba	m	<i>medъ – medu</i>
5	<i>v</i> -sklonidba	f	<i>kry – kryve, smoky – smokve</i>
6	<i>n</i> -sklonidba	m	<i>kamy – kamene</i>
		n	<i>ime – imene</i>
		n	<i>tele – telete</i>
		n	<i>nebo – nebese</i>
		f	<i>dъt’i – dъt’ere</i>

¹I odaziva se 30 godina staru pozivu S. Babića: “Uopće, valjalo bi napraviti popis imenica *i*-sklonidbe, jer osim velikog broja imenica na *-ost*, i većeg broja imenica na *-ad*, zbog plodnosti tih sufiksa, broj je ostalih ograničen” (Babić [1976] 1999: 192).

²Usp. npr. Sussex i Cubberley (2006: 249). O hrvatskome prema dvjema tipološkim zonama u slavenskome svijetu (jednoj bogatije deklinacije, drugoj bogatije konjugacije) v. Brozović ([1976–1977] 1999).

³Usp. Ivšić (1970: 184–213), Sussex i Cubberley (2006: 249–250). Sklonidbe se nazivaju prema praindoeuropskim tematskim morfemima pojedinih imenica.

I u hrvatskome smo naslijedili tri osnovne imeničke sklonidbe, koje se prema nastavku za Gj.d. zovu *a*-, *e*- i *i*-sklonidbom:

1	<i>a</i> -sklonidba	m	<i>rob</i> – <i>roba</i> , <i>vrač</i> – <i>vrača</i> , <i>gost</i> – <i>gosta</i> , <i>med</i> – <i>meda</i> , <i>kamen</i> – <i>kamena</i>
		n	<i>ljet</i> o – <i>ljeta</i> , <i>polj</i> e – <i>polja</i> , <i>nebo</i> – <i>neba</i>
		n	<i>ime</i> – <i>imena</i> , <i>tele</i> – <i>teleta</i>
2	<i>e</i> -sklonidba	f	<i>žena</i> – <i>žene</i> , <i>duša</i> – <i>duše</i> , <i>smokva</i> – <i>smokve</i>
3	<i>i</i> -sklonidba	f	<i>kost</i> – <i>kosti</i> , <i>krv</i> – <i>krvi</i>
		f	<i>kći</i> – <i>kćeri</i>

Iz tablice se vidi kako su se praslavenske imenice pojedinih sklonidaba rasporedile po hrvatskim sklonidbama. Imenice muškoga roda praslavenske *i*-sklonidbe (malobrojnije od onih ženskoga roda), ako nisu promijenile sklonidbu, promijenile su rod, pa su imenice *i*-sklonidbe u hrvatskome (samo) ženskoga roda. Po rodnoj determiniranosti, po brojnosti imenica koje se prema njoj sklanjaju (mnogo manja no što je brojnost imenica drugih dviju sklonidaba) te po nemogućnosti da usvoji neizvedene posuđenice (v. dalje) *i*-sklonidba obilježena je (markirana) u odnosu na sklonidbe *a* i *e*.

Spomenuti prežici praslavenskoga vide se u hrvatskome primjerice u množinskome morfemu *-ov/-ev-* imenica *a*-sklonidbe (*rob* – *robovi*, *vrač* – *vračevi*), u tzv. nejednakosložnim tipovima *a*-sklonidbe (*ime* – *imena*, *nebo* – *nebesa*), u nastavku za Gmn. *-iju* (prema nastavku za G dvojine) pojedinih imenica (*prst* – *prstiju*, *nokat* – *noktiju*, *dečki* – *dečkiju*, *vrata* – *vratiju*), u alternativnome nastavku *-i* za Gmn. imenica *e*-sklonidbe koje se dočinju suglasničkim skupom (*majka* – *majki*, *vojska* – *vojski*, *tvrtka* – *tvrtki*), u imenicama *kći*, *mati*, *ljudi* i njihovim sklonidbama, u prijedlogu *putem* (usp. *put* – Ijd. *putom*), u brojevima *jedanaest*, *dvanaest*... i sl.

Imenice *a*-sklonidbe u Njd. imaju *-ø* (tip *rob-ø* – *rob-a*, tip *im-e-ø* – *im-en-a*) ili *-o/-e* (tip *ljet-o* – *ljet-a*, *polj-e* – *polj-a*, *neb-o* – *neb-a*, tip *aut-o* – *aut-a*, *final-e* – *final-a*, muška imena tipa *Mark-o* – *Mark-a*, *Hrvoj-e* – *Hrvoj-a*).

Imenice *e*-sklonidbe u Njd. imaju *-a* (tip *žen-a* – *žen-e*, *smokv-a* – *smokv-e*, *Ivan-a* – *Ivan-e*, tip *tat-a* – *tat-e*, *gospod-a* – *gospod-e*, muška imena tipa *Luk-a* – *Luk-e*) ili *-o/-e* (tip *brac-o* – *brac-e*, *klemp-o* – *klemp-e*, muška imena tipa *Krš-o* – *Krš-e*, *Mát-e* – *Mát-e*, ženska imena tipa *Luc-e* – *Luc-e*).

Imenice *i*-sklonidbe u Njd. imaju *-ø* (*misao-ø* / *mis(a)l-ø* / – *misli*, *kost-ø* – *kost-i*, *kći-ø* / *kć-i-ø* / – *kćer-i* / *kć-er-i* /).

Od imenica *a*-sklonidbe imenice *i*-sklonidbe razlikuju se time što su ženskoga roda (rod se iskazuje kroza slaganje imenice u sintagmi), ali ne i nominativnim morfemom. Njihova je sklonidba na temelju nominativnoga

morfema nepredvidiva. Izvorni govornik, naravno, sklanja ih bez problema. Strancu koji hrvatski uči one mogu biti problem.⁴

Usput budi rečeno, osim o trima spomenutim hrvatskim imeničkim sklonidbama može se govoriti – u novije se doba i govori – i o imeničkim sklonidbama tipa *stari* ‘otac’ – *staroga* – *staromu*, *Hrvatska* – *Hrvatske* – *Hrvatskoj* te *Karmen* – *Karmen* – *Karmen*. Tradicionalno, prve se dvije sklonidbe smatraju pridjevskima, a imenice poput *Karmen* (pa onda i posuđenice *mis*, *le(j)di*, ali i domaće imenice poput *niškoristi*, *ništa*, primjerice u *Od ništa glava ne boli*) smatraju se nesklonjivima. I dok se za imenice poput *Karmen* i *mis* može iz propedeutičkih razloga kazati da su nesklonjive (zapravo u svim padežima imaju nastavak - $\emptyset$), za imenice poput *stari* i *Hrvatska* ni iz propedeutičkih razloga ne bi trebalo govoriti da se sklanjaju prema pridjevskoj (ili pridjevsko-zamjeničkoj) sklonidbi. Drugim riječima, valjalo bi među imeničkim hrvatskim sklonidbama početi raspoznavati još dvije.⁵

Kako bilo, sklonidbeni uzorak – jednine i množine – hrvatske *i*-sklonidbe jest:

N	- $\emptyset$	<i>kost</i>	<i>misao</i> (<i>mis(a)l</i> - $\emptyset$)	<i>telad</i>	–	<i>kći</i> (<i>kć-i</i> - $\emptyset$)
G	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	<i>teladi</i>	–	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
D	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	<i>teladi</i>	–	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
A	- $\emptyset$	<i>kost</i>	<i>misao</i>	<i>telad</i>	–	<i>kćer</i> (<i>kć-er-$\emptyset$</i>)
V	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	<i>teladi</i>	–	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
L	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	<i>teladi</i>	–	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
I	-i, -ju ⁶	<i>kosti/košću</i>	<i>misli/mišlju</i>	<i>teladi/</i> <i>/telađu</i>	–	<i>kćeri/kćerju</i> (<i>kć-er-i/kć-er-ju</i>)

N	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	- ^r	<i>oči</i>	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
G	-i, -iju	<i>kosti/kostiju</i>	<i>misli</i>	–	<i>oči/očiju</i>	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
D	-ima	<i>kostima</i>	<i>mislima</i>	–	<i>očima</i>	<i>kćerima</i> (<i>kć-er-ima</i>)
A	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	–	<i>oči</i>	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
V	-i	<i>kosti</i>	<i>misli</i>	–	<i>oči</i>	<i>kćeri</i> (<i>kć-er-i</i>)
L	-ima	<i>kostima</i>	<i>mislima</i>	–	<i>očima</i>	<i>kćerima</i> (<i>kć-er-ima</i>)
I	-ima	<i>kostima</i>	<i>mislima</i>	–	<i>očima</i>	<i>kćerima</i> (<i>kć-er-ima</i>)

⁴Dakako, polazeći od pretpostavke da se pri učenju hrvatskoga kao stranoga prvo savladava neobilježena i brojnija *a*-sklonidba; onomu koji ne zna ni riječi hrvatskoga sklonidba je *svake* imenice nepredvidiva, bez obzira na njezin ovakav ili onakav nominativni nastavak.

⁵Kao što to čini B. Tafra (2006). Premda se s pojedinostima autoričine analize ne slažem (primjerice s time da je G od *Sapfo* – *Sapfe*; konzistentnijim držim opis prema kojemu G *Sapfe* stoji prema pretpostavljenu transmorfemiziranu nominativu *Sapfa*, a *Sapfo* je nesklonjivo kao što su i *Yoko /Ono/* i *Sirimavo /Bandaranaike/*), načelno se potpuno slažem s time da bi se u gramatičkim opisima hrvatskih imeničkih sklonidaba morale naći još dvije.

Prema toj sklonidbi sklanjaju se tri skupine imenica: i) imenice sa sufiksom *-ōst*, ii) imenice sa sufiksom *-ād* te iii) stanovit broj imenica bez osobita tvorbenog uzorka (za koje se – već je spomenuto – u hrvatskim gramatikama kaže da ih je 250 neizvedenih).⁸ Prve dvije skupine otvorene su i nije neobično da se u njima pojavi kakva nova izvedenica; imenice iz treće skupine čine zatvoreniiji skup, koji se brojnošću, čini se, pomalo i smanjuje (Babić [2006: 142]: “Posljednje nove riječi hrvatskoga podrijetla koje pripadaju toj kategoriji, ušle su u hrvatski književni jezik pod kraj 19. stoljeća odnosno na samome početku 20. stoljeća. To su riječi *draž*, *dražest* i *raspojas*.”).⁹ U tom je smislu *i*-sklonidba obilježena (markirana) u odnosu na *a*- i *e*-sklonidbu. Prve dvije skupine lako su pamtljive – modelske; imenice iz treće skupine strancu valja učiti napamet.

Koliko je uopće takvih imenica u hrvatskome i koje su?

Imenice *i*-sklonidbe

Sufiks *-ōst* jedan je od najplodnijih hrvatskih sufikasa. Matešić (1967, II: 418–452) imenice s tim sufiksom popisuje u 101 stupcu s po 45–50 natuknica. Među njima, dakako, ima i riječi s malom i/ili nikakvom čestotnošću (npr. *blagovitost*, *doživotnost*, *izbježljivost*, *rasporedivost*, *trostepenost*), no uzmemo li u obzir plodnost sufiksa i modela, njegovu otvorenost posuđenim osnovama (npr. *aktivnost*, *ekonomičnost*, *seksualnost*, *realnost*, *taktičnost* i sl.), govorimo dakle o brojci koja vrlo lako doseže 5000 riječi. Sufiks uglavnom dolazi na pridjevske osnove (*hrabar* → *hrabrost*, *književni* → *književnost*, *mlad* → *mladost*, *vjerojatan* → *vjerojatnost*), rijetko i neplodno – kao u *radost*, *žalost* – na glagolske (← *radovati se*, *žalovati se* – Babić 1986: 275), odnosno priložne (← *rad*, *žal* – Skok 1972, II: s. v. *-ōst*), i s njima tvori apstraktne imenice (koje mogu dobiti i drugotna, konkretnija značenja, npr. *književnost*, *unutrašnjost*, *znanost*). Sufiks je sveslavenski i praslavenski (Skok 1972: *ibid.*). Babićevo (1986: *ibid.*) opravdano izdvajanje sufikasa *-kōst* (u *malenkost*) i *-nōst* (u *budućnost*, *mogućnost*, *državnost*) možemo zanemariti i riječi tvorene njima smatrati riječima *ōst*-tipa.

⁶Distribucija instrumentalnih morfema *-i* i *-ju* nije predmet ovoga rada. O tome usp. radove D. Brozovića ([1976–1977] 1999) i, posebice, S. Težaka (1989–1990; 1990: 89–90).

⁷Budući da su zbirne, imenice na *-ād* redovito ne dolaze u množinskim oblicima; izuzetak je imenica *momčad*, koja se u značenju ‘sportska ekipa’ normalno rabi i u množini (*U finale su se plasirale momčadi “Mladosti” i “Juga”; “Hajduku” slijedi nekoliko prijateljskih utakmica s vrhunskim europskim momčadima*).

⁸U ponekim gramatikama (npr. Babić *et al.* 1991: 609) navodi se da se i posuđena ženska imena poput *Nives*, *Karmen* sklanjaju prema *i*-sklonidbi. Tomu možda kadšto jest tako u razgovornome hrvatskom, ali normativno se – mislim, s pravom – ne preporučuje (usp. npr. Barić *et al.* 1999).

⁹Ovaj rad pokazat će da i u trećoj skupini imenica *i*-vrste ima prostora za pojavu novih članova, odnosno da ona nije potpuno zatvorena (usp. završni njegov dio).

Tek za primjer ovdje se donosi 40-ak takvih imenica (bez pretenzija u smislu prikaza njihove čestotnosti):

bahatost, dužnost, glupost, hrabrost, jednakost, književnost, ludost, milost, mladost, mudrost, muškost, naklonost, napetost, nezaposlenost, oholost, okolnost, opasnost, otrešitost, plodnost, pobožnost, prednost, pripadnost, prošlost, radost, razboritost, sigurnost, sklonost, slabost, smirenost, spolnost, svečanost, svjetlost, umjetnost, uzoritost, visost, vjerojatnost, vrijednost, zanimljivost, znanost, žalost i sl.

Sufiksom *-ād* tvore se zbirne imenice za ‘živo’, rijetko i za ‘neživo’. Najčešće dolazi na osnove imenica srednjega roda tzv. nejednakosložne *a*-sklonidbe (*unuče* /G *unučeta*/ → *unučad*, *tele* /G *teleta*/ → *telad*, *novorođenče* /G *novorođenčeta*/ → *novorođenčad*, *dugme* /G *dugmeta*/ → *dugmad*), rjeđe i na glagolske (*bujad*, *gamad*), pridjevske (*suhad*, *živad*) te druge imeničke osnove (*perad*). Karakterističan je za hrvatski i za srpski jezik, drugi slavenski jezici poznaju samo *-jadъ* (Skok 1971, I: s. v. *-ād*), u hrvatskome (i srpskome) prisutan u riječi *čeljade* n ‘čovjek, osoba’, zbirno *čeljād* f (usp. stl. *čelêdъ*, *-i* f), koja je pak od istoga korijena od kojega je i imenica *koljeno*.¹⁰

Matešić (1965, I: 226–228) popisuje gotovo 250 imenica sa sufiksom *-ād*. Ovdje se navodi njih 40-ak, koje se autoru ovoga rada prema vlastitu jezičnom osjećaju čine frekventnijima:

balavčad, blizančad, burad, curčad, éebad, deriščad, djevojčad, dojenčad, dugmad, dvojčad, gamad, janjad, jarad, junad, ključad, kopilad, kozlad, kumčad, lanad, mačad, magarad, mladunčad, momčad, nedonoščad, novorođenčad, odojčad, pačad, paščad, perad, posvojčad, prasad, pucad, siročad, služinčad, štenad, telad, unučad, užad, zvjerad, ždrebad, živad i sl.

Iscrpniji popis bio bi moguć, ali ne i osobito opravdan, i to ne samo stoga što se on lako može pronaći u *Odostražniku*. Naime unatoč tomu što je riječ o tvorbenome modelu koji nije neplodan, stoji i to da taj model ima neka realna što derivacijska što komunikacijska ograničenja, primjerice to da prije sufiksacije s *-ād* mora postojati osnova koja znači ‘malo’ i/ili ‘mlado’, a takvih je ipak ograničen broj, koliko god u tekstovima ili priručnicima pronalazimo riječi poput *Amerikančad* (← *Amerikanče*), *knjigonoščad* (← *knjigonošče*), *metiljavčad* (← *metiljavče*) i sl. Dodatno komunikacijsko ograničenje mogla bi biti i derogativna konotacija koju sufixi *-če* i *-e* danas

¹⁰Budući da se sinkronijski tvorbeno ne daje raščlaniti, imenica *čeljad* donosi se unutar popisa imenica bez jedinstvena tvorbenog uzorka (v. *Prilog I*).

imaju uz imenice koje znače pripadnika naroda, vjeroispovijesti i sl. (stoga je malo vjerojatno da ćemo u neutralnu suvremenu tekstu naići na imenice poput *Arapče – Arapčad*, *Latinče – Latinčad*, *Ture – Turad*, *balinče – balinčad*, nekad posve obične).

Budući da nemaju prepoznatljiv i jedinstven tvorbeni uzorak, popis imenica treće skupine nastao je najnepouzdanijom metodom – listanjem gramatika, manje ili više nasumičnim prelistavanjem rječnika, ekscerpiranjem radova istraživača koji su se bavili pojedinim problemima koji se tiču *i*-sklonidbe (v. *Literaturu*) te donekle i na temelju autorova jezičnog iskustva. Popis je stigao do nekih 275 imenica, neizvedenih i izvedenih (v. *Prilog I*). Već spomenut podatak o oko 250 neizvedenih (*sic!*) imenica učinio se ne-realnim. Napokon, i među popisanimima ima imenica s veoma malom, gotovo nikakvom čestotnošću.¹¹

Normativni status pojedinih riječi (prihvatljivo/neprihvatljivo, razgovorno/knjiški/ekspresivno i sl.; usp. npr. *naočari*, običnije i normativno mnogo prihvatljivije – *naočale*, zatim odnosi poput *čađ : čađa*, *vrst : vrsta*, pa i *buđ : buđa : plijesan*¹² i sl.) pri njihovom unošenju u popis nije uzet u obzir. Opis normativnoga statusa nije cilj rada; napokon, o njemu se na svoj način i posredno može suditi i prema čestotnosti koje riječi.

U popis su unijete samo opće imenice, odnosno u nj nisu ušla imena poput ojkonimâ *Kâli* (na Ugljanu), *Sâli* (na Dugom otoku), *Grûsi* (kraj Zadra), *Vr̄si* (kod Nina) (usp. Finka 1983–1984), *Òbrijēž* (upravo *Donja Obrijež* i *Gornja Obrijež*, u Pakracu, ali i u muškome rodu: *Obrež Vivotinski*, *Obrež Zelinski*; usp. i Babić 1998: 47, HER 2002: s. v. *obrežje*) ili imena hercegovačke planine *Vëlēž*.¹³

Nastali popis ima dakle jasnih ograničenja. Moglo bi se stoga reći da je s njima njegova prvotna namjera donekle iznevjerena, no ne i presudno.¹⁴

Konačno, s obzirom na svoju sasvim primijenjenu svrhu – prilagođenu časopisu u kojemu se objavljuje – na kraju rada donosi se i popis imenica treće skupine prema njihovoj čestoti (v. *Prilog II*; prema Moguš, Brata-

¹¹Uz takve je u popisu navedeno značenje.

¹²Imenica *buđ* navodi se primjerice u Babić *et al.* (1991: 484).

¹³Kad smo već pri *Veleži/Veležu*, budi spomenuto da je riječ o starome jezičnosavjetničkom “problemu”, koji je na temelju jezične prakse riješen tako da planina ostaje *Vëlēž f – G Vëlēži*, a da nogometni klub (imenovan prema istoj planini) bude *Vëlež m – G Vëleža* (usp. Nametak 1967–1968). Savjet se do danas nije promijenio (usp. Barić *et al.* 1999: s. v.), premda nisam siguran da praksa ne pokazuje prevlast muškoga roda (naravno, u onoj mjeri u kojoj je planina *Velež* u hrvatskoj govornoj i pisanoj praksi prisutna).

¹⁴Dok god hrvatski jezik nema rječnike na CD-ROM-ovima na kojima je svako pretraživanje posao od nekoliko minuta (kao što ih ima npr. susjedni slovenski jezik, o engleskome, francuskome, njemačkome da i ne govorimo), njegovi su istraživači primorani na takva ograničenja.

nić i Tadić 1999, čestotniku nastalu na temelju jednomilijunskoga korpusa), potaknut pukom pretpostavkom da se u učenju stranoga jezika kreće od frekventnijih leksema. Taj pak popis otkriva i poneki neočekivan podatak. Primjerice to da imenice *perut*, *pogibelj*, *pomast* imaju jednak broj pojavnica (1) kao i imenice *prelest*, *rosopas*, *uzmisao*, a da imenice *blagovijest* uopće nema. Izvornomu govorniku takav odnos mora biti neobičan (imenice prvoga niza relativno su obične, imenice drugoga daleko su od toga da to budu,¹⁵ a *blagovijest/Blagovijest* je i opća imenica i ime kršćanskoga blagdana, pa bi se mogla očekivati njezina veća čestotnost od primjerice čestotnosti imenice *prelest*). U tom smislu ne možemo ništa drugo reći doli to da su rezultati onakvi kakav je korpus *Čestotnika*.¹⁶

Prema apsolutnoj ljestvici čestotnosti imenica *riječ* – najfrekventnija imenica *i*-sklonidbe – 79. je najčešća riječ u hrvatskome. Slijede ju 80. *život*, 81. *ljudi*, 82. *star* (pridjev), 83. *govoriti*, 84. *pod* (prijedlog), 85. *oči*, 86. *žena*. . . Među imenicama ženskoga roda od *riječi* frekventnije su samo 54. *godina*, 55. *ruka* i 57. *zemlja*, a među imenicama općenito još i 59. *dan*, 61. *čovjek*, 65. *rad*, 70. *vrijeme*, 73. *put*.¹⁷

“Nepredvidive” imenice *i*-sklonidbe

Mogu li se u trećoj skupini imenica *i*-sklonidbe ipak prepoznati kakvi modeli, dajbudi u naznakama? Tvorbeno – iz perspektive suvremenoga stanja –

¹⁵Premda je *rosopas* primjer za *i*-sklonidbu u Maretića (1899: 169), Florschütza ([³1916] 2002: 33), gramatici Brabec, Hraste i Živković (⁴1961: 79).

¹⁶Internetsku *Hrvatsku jezičnu riznicu*, koja nastaje na mnogo većemu korpusu (premda nije posve jasno koliku), još uvijek nije moguće pretraživati na zadovoljavajući način, pa je ona poslužila tek kao (u)sporedan izvor podataka. HJR naime nije lematizirana. Tako ćemo u njoj (prema podacima preuzetima 14. II. 2007) imenicu *pomoć* naći na trima mjestima: 301. *pomoć*, 307. *pomoći*, 4395. *pomoću*. Kad bi u svim trima slučajevima riječ bila o pojavnicama imenice *pomoć*, apsolutna bi se njezina čestota mogla utvrditi zbrajanjem (N. B. u imenica na *-st* valjalo bi onda zbrajati pet pojavnica: na *-st*, na *-sti*, na *-stiju*, na *-stima* i na *-šću*). Međutim pod tim se pojavnicama – kako se iz njihovih koncordancija vidi – kriju i GDLjd. *pomoći* (*Njemu nema pomoći*) i infinitiv glagola *pomoći* (*Kako vam mogu pomoći?*), i Ijd. *pomoću* (*s Božjom pomoću*) i prijedlog *pomoću* (*pomoću računala*), pa je do apsolutne čestote imenice *pomoć* zapravo nemoguće doći. Premda je imenica *pomoć* u tom smislu ekstreman primjer, ona ipak pokazuje da se pri traženju koliko-toliko pouzdanih podataka o čestotnosti u hrvatskome zasad moramo osloniti na uknjženi *Čestotnik*.

Što se tiče imenica *blagovijest*, *prelest*, *rosopas* i *uzmisao*, u HJR nalazimo 15-ak pojavnica imenice *blagovijest* (*blagovijest*, *blagovijesti*), 20-ak pojavnica imenice *prelest* (*prelest*, *prelesti*, *prelešću*, sve iz 19. stoljeća, ali još uvijek više od *blagovijesti*), a nijednu imenica *rosopas* i *uzmisao*.

¹⁷Velika čestotnost imenice *put* dobivena je zbrajanjem pojavnica imenice *pût* m ‘staza; smjer; način’, prijedloga *pûtem* ‘pomoću’, priloga *pûtem* ‘usput (*Probleme ćemo rješavati putem*)’, čestice *pût/pûta* (*treći put*, *tri puta*), možda i prijedloga *pût/pût* ‘prema, k(a)’.

čini se da ne.¹⁸ Najlakše se u njima raspoznaju semantičke i leksičke skupine (ili pojedini leksemi) poput imenice *kći*, imenica *oči* i *uši*, imenice *misao* i izvedenica (*pomisao*, *zamisao*), imenice *moć* i izvedenica (*nadmoć*, *nemoć*, *pomoć*, *svemoć*), imenice *vijest* i izvedenica s *-vijest/-vijed* (*povijest*, *pripovijest*, *zapovijed*, *propovijed*), imenicâ *kost*, *ljubav*, *obitelj*, *riječ*, *sol*, *strast*, *stvar* i sl. Poneki se dočeci i dočetni skupovi ponavljaju, ali oni sami po sebi nisu jamac pouzdane odredbe gramatičkoga roda i sklonidbe (usp. *misao* f : *smisao* m, *obitelj* f : *žitelj* m, *izrast* f i m : *rast* m, *zelen* f : *spomen* m, *mladež* f : *madež* m, *pustoš* f : *brucoš* m, *varoš* f i m : *kicoš* m), osobito ne onomu koji nije izvorni govornik pa nema usađen mehanizam određivanja roda “prema osjećaju”.

Spomenuti podatak o 250 jednostavnih/neizvedenih (!) imenica *i*-sklonidbe nakon pregleda načinjena popisa doima se gotovo nestvaran. Od 275 navedenih imenica zapravo je veći dio na neki način izveden – bilo prefiksacijom (npr. *nemoć*, *pripomoć*, *ponoć*), bilo slaganjem (npr. *bjelokost*, *visoravan*, *vjeroispovijest*), bilo sufiksacijom (koja sinkronijski ne mora nužno biti raščlanjiva i/ili očita, npr. *cijed*, *mlađ*, *golet*, *propovijed*).

Kao zanimljivost može se još reći i to da među popisanim imenicama ima 15-ak onih koje su *pluralia tantum* (npr. *desni*, *dveri*, *grudi*, *osti*).

Imenice koje pripadaju *i*-sklonidbi domaće su, naslijeđene riječi. Posuđenice su izuzetno rijetke, npr. *avet*, *buđ*, *skerlet*, *varoš* (samim time što pripadaju *i*-sklonidbi očito je riječ o veoma starim posuđenicama). Nekoliko ih je još u hrvatski ušlo iz slavenskih jezika u 19. stoljeću, npr. *dobrobit*, *pokost*, *prelest* (Babić 2006). Posuđenice – one koje bi to potencijalno mogle – ne ulaze u *i*-sklonidbu, nego se tradicionalno ili transmorfemiziraju u imenice *e*-sklonidbe (npr. fr. *Sorbonne* f, *guillotine* f, *bouteille* f, engl. *stewardess* → hrv. *Sorbona* – *Sorbone*, *giljotina* – *giljotine*, *butelja* – *butelje*, *stjuardesa* – *stjuardese*) ili mijenjaju izvorni gramatički (ženski) rod i vladaju se prema *a*-sklonidbi (npr. njem. *Stimmung* f, *Sicherung* f → hrv. *štimmung* – *štimunga*, *ziherung* – *ziherunga*).¹⁹ U supstandardnim registrima i rijetko moguće je da se koja posuđenica nađe i u *i*-sklonidbi (npr. razgovorno i rijetko *kùrāž* – *kùraži* ← fr. *courage* m), ali čini se da su normativna nastojanja uspjela u ugurivanju takvih imenica u *a*- i *e*-sklonidbu (*kùrāž* – *kuráža*, *kuráža* – *kurážē*). To se odnosi i na imenicu *pelud*, koju

¹⁸Skok govoreći o sufiksu *-ōst* (1972, II: s. v.) navodi Brücknerovo mišljenje prema kojemu je taj nastao slaganjem dvaju sufikasa: *-ota* i *-tš*. To *-tš* ono je koje je dalo dočetano *-st* u pojedinih imenica *i*-sklonidbe, npr. u *mast* (: *maz-/a-ti/*), *vlast* (: *vlad-/a-ti/*), *propast* (: *propad-/ø-ti/*), *zavist* (: *zavid-/je-ti/*). Takvi uvidi međutim za suvremeno su stanje tih imenica, njihovu raščlambu, opis i učenje uglavnom neupotrebljivi.

¹⁹U priručnicima hrvatskoga nedovoljno osviješten podatak. Pri opisima prilagodbe posuđenica kao da se zaboravi da hrvatski ima i “treću” deklinaciju. Tek u najnovije doba o tome je – s primjerima posuđivanja iz grčkoga, latinskoga, njemačkoga, engleskoga, talijanskoga, francuskoga, češkoga i ruskoga – pisao S. Babić (2006).

je u hrvatski unio B. Šulek (u svoj *Němačko-hrvatski rěčnik*, 1860), i to upravo kao imenicu ženskoga roda (Ham 2004: 24).²⁰ Ženskoga je roda i u Šulekovu *Rječniku znanstvenoga nazivlja* (1874–1875), no već u Parčića (³1901) – muškoga. Suvremeni je rječnici redovito označuju kao imenicu muškoga roda (usp. Anić ³1998, Barić *et al.* 1999, RHJ 2000).

Imenica *bol* tradicionalno se tretira kao imenica *i*-sklonidbe i ženskoga roda u značenju ‘duševne patnje’ (*bol* – G *boli*: *ljubavna bol, duševne boli*), a kao imenica *a*-sklonidbe i muškoga roda u značenju ‘tjelesne patnje’ (*bol* – G *bola*: *jak bol u križima, trudnički bolovi*). Prema dvojnjoj mogućnosti gramatičkoga roda, pa onda i sklonidbe, imenici *bol* nalik su imenice sa sufiksom *-ež*. Među njima ima onih koje su uvijek i nedvojbeno muškoga roda i pripadaju *a*-sklonidbi (npr. *crtež, bodež, lavež, lupež, madež, metež, padež, stalež*), jedna imenica koja je uvijek i nedvojbeno ženskoga roda i pripada *i*-sklonidbi (imenica *mladež*, a tako i njezin rjeđi antonim *starež*) te skupina od 30-ak imenica kojih gramatički rod i sklonidba i u govornikâ i u rječnicima pokazuju dvovrsnost (usp. Bošnjak 2005). Među tima, opet, ima onih koje se češće vladaju prema *a*-sklonidbi muškoga roda te onih koje se češće priklanjaju *i*-sklonidbi.²¹ Potonjima je zajedničko to da znače kakvo (apstraktno) stanje ili obilježje, a ne pojedinačan (konkretan) predmet ili osobu. Štoviše čini se da upravo semantički pomak prema apstraktnomu i kolektivnomu značenju uvjetuje i sklonost *i*-sklonidbi (usp. *bodež* m ‘bajunet’ : *bodež* f ‘bol’ – Skok 1971, I: s. v. *-ež*).²² Stoga bi bilo zanimljivo vidjeti što bi se dogodilo s posuđenicama na *-ež* kad bi koja od njih imala i/ili poprimila apstraktno značenje. Takvih međutim u hrvatskome nema (posuđenice poput *kālěž* ‘obredna čaša u kršćanstvu’, *kòrtěž* ‘službena pratnja’, *màněž* ‘dresura konja; ograđen prostor za nju’ muškoga su roda i *a*-sklonidbe, kao što je to i ime belgijskomu gradu – *Liège*).

Kako se iz popisa vidi (*Prilog I*), imenica *bol* i imenice sa sufiksom *-ež* nisu jedine kojih je gramatički rod dvovrstan; dvovrsnost roda – pa onda i sklonidbe – nije rijetka pogotovo u imenica s manjom čestotom.²³ Od nave-

²⁰Usp. Ham (2004) obrazlaže mogućnost da *pelud* Šulek nije pozajmio iz češkoga – kako se to uvriježeno misli – nego iz slovenskoga.

²¹Te su (njih 20-ak) unesene u popis u *Prilogu*. S motrišta suvremene preskriptivne norme imenica na *-ež* neobično je važan uvid koji donosi T. Bošnjak (2005: 3): “U jezičnom savjetniku Barić i sur. (1999) sve su zabilježene dvosložne imenice na *-ež* muškoga roda (...) osim imenice *mladež*.”

²²Skok (1971, I: s. v. *-ež*) to iz dijakronijske perspektive tumači obratno: “Kad je f, *-ež* dobiva kolektivno značenje”. Ali isto tako kaže i ovo (Skok 1971, I: *ibid.*): “Prvobitno je bio taj sufiks osnova na *-io* i kasnije je prešao među apstrakta deklinacije *i*”. Na temelju Miklošiča i Vondráka, ne govoreći o gramatičkome rodu, Jurišić ([1948] 1992: 141–142) pak piše da *-ež* u primarnoj službi “tvori nomina actionis”, a da u sekundarnoj služi za “nazive raznih stvari kao nosilaca svojstava”.

²³O rodu pojedinih imenica *i*-sklonidbe dosta se pisalo; usp. npr. Babić (1969–1970),

denih 275 imenica 50-ak njih (ugrubo 20%) u suvremenim se priručnicima – kako u kojemu, manje ili više dosljedno – donosi s obama rodovima (“imenice koje se kolebaju u rodu” – Babić 1998, “dvorodnice” – Ham 2004). Imenica *bol* i imenice sa sufiksom *-ež* posebne su međutim po tome što u različitim rodovima imaju različitu semantiku.

Imenicama koje se pojavljuju i u ženskome i u muškome rodu u popisu su dodane oznake *f* i *m*, kojih redosljed ne kazuje ništa o stvarnoj suvremenoj čestoti pojave jednoga od njih. Imenice koje su ženskoga roda i *i*-sklonidbe bile nekad, a koje u suvremenome jeziku to nisu niti ih ikogi priručnik tako označuje (primjerice *otrov*, *pečat*, *rat*, *trud*, *ugar* i sl.)²⁴ jednostavno u popis nisu unesene. Jednako tako u popis nisu unesene izrazito lokalne imenice poput dubrovačkih *libertat*, *nobilitat*, *okupacion* i sl. (posuđene iz mletačkoga; usp. Sočanac 2004: 160, prema Babić 2006: 146). Naprotiv domaće imenice koje su ženskoga roda veoma rijetko ili samo u beletrističkome jeziku (primjerice *dol*, *zaborav*)²⁵ uvrštene su u popis.²⁶

A da određivanje (pa i propisivanje) roda pojedinim imenicama *i*-sklonidbe i izvornim govornicima može biti vrlo nezahvalan posao može se pokazati time kako četiri suvremena jednosveščanika označuju imenicu *pěčāl*: Anić (³1998) ima *f*, RHJ (2000) ima *f*, HER (2002) ima *m*, *Veliki Anić* (2003) ima *m*. Potonja dva uz prilog *pěčālno* donose međutim značenje ‘s pečali’, dakle s instrumentalom *i*-sklonidbe (zanimljivo, čak i ako je nehotičan previd).

Bošnjak (2005), Ham (2004), Klaić (1956–1967), Nametak (1967–1968), Težak (1990: 72–90) te u tim radovima navedenu literaturu.

²⁴Veber Tkalčević (³1876: 26–27): “Njeke rieči, izlazeće na suglasnik, jesu i mužkoga i ženskoga spola: a) češće mužke: *glad*, *pečat*, *rat*, *varoš*, *večer*; b) češće ženske: *bol*, *dol*, *kap*, *nit*, *otrov*.”

Težak (1990: 76): “Nije zgorega podsjetiti da su nekoć bile ženskoga roda imenice *mrijest*, *trud* i *ugar*. Danas ih malotko upotrebljava u tom rodu, mada bi možda bilo dobro razlikovati veliku *trud* (gubu) i veliki *trud* (napor, rad).”

U Iveković i Broz (1901) kao *f* označen je *ùgār*, a kao *m* i *f* označen je *rāt* ‘der Krieg, bellum’. U Parčića ([³1901] 1995) te su dvije riječi *m*, ali je *otrov* i *m* i *f*. Koji redak niže *otrova* Parčić navodi *otruba*, *ī* npl. te *otrubi*, *ī* fpl. ‘crusca, semolina’ (‘mekinje, posije; krupica, griz’); u drugim je rječnicima ne nalazimo.

²⁵Brozović ([1976–1977] 1999: 166, bilješka 87) ovako komentira preporuku o imenici *zaborav* iz Matičina *Savjetnika* (1971): “Hrvatska uzusna norma nesumnjivo prihvaća i riječ *draž* i ž. r. *zaborav*, -vi.”

²⁶U popisu prema čestotnosti (*Prilog II*) navedene su onako kako ih nalazimo u *Čestotniku*, bez obzira na to što su ondje potvrđene samo u muškome rodu. Tako je naime jedino bilo moguće jer *Čestotnik* ne nudi obavijest o tome koji je odnos uporabe jednoga od rodova (i uz imenicu *bol* ondje je stavljena oznaka *mf*, ali ne i kolika je čestota uporabe te imenice u kojemu od rodova).

O budućnosti *i*-sklonidbe

Zaključno, ima li u vezi s hrvatskom *i*-sklonidbom mjesta bojazni u pogledu “smanjenja broja članova *i*-sklonidbe” (Bošnjak 2005: 31). Zapravo nema. Današnje je lutanje pojedinih imenica *i*-sklonidbe prema *a*-sklonidbi (čak i brojnošću; usto odnosi se samo na imenice bez jedinstvena tvorbenog uzorka te na nekoliko imenica sa sufiksom *-ež*) usporedivo s onim koje se dogodilo s imenicama muškoga roda *i*-sklonidbe još u praslavenskome. No to ni na koji način nije naštetilo samoj sklonidbi. Uostalom, neki atavizmi ondašnjega lutanja ni do dana se današnjega nisu izgubili (*bol* – Nmn. *boli/bolovi*, *prst* – Gmn. *prsta/prstiju*). Činjenica da se izvorni govornici danas kolebaju u određivanju roda imenica poput *kvarež* ‘kvarenje’ i *rudež* ‘dlake, kosa, uvojak; prah na voću’ s obzirom na njihovu čestotnost posve je razumljiva, ali i neopasna za sklonidbu samu. Konačno, koliko god to možda bilo malo vjerojatno, moglo bi se dogoditi da u jednome trenutku ženski rod i *i*-sklonidba tih imenica počnu prevladavati.

Nadalje *i*-sklonidbi oduvijek pripadaju imenice s i danas veoma potentnim sufiksom *-ōst* te imenice izvedene – doduše rjeđim i manje plodnim – sufiksom *-ād*, kojima pripadnost sklonidbi osigurava zajednička značenjska jezgra. Sufiksacija je osobito važna i stoga što omogućuje izvođenje imenica s posuđenim osnovama (u tome se prva i druga skupina imenica *i*-sklonidbe razlikuju od treće, u kojoj će se nov leksem mnogo teže pojaviti).

Semantička povezanost vjerojatno je pridonijela očuvanju prastarih sklonidaba u imenica *kći* i *mati*. Jednako tako semantika imenica treće skupine *i*-sklonidbe (neke od njih s temeljnim imeničkim značenjima, npr. dijelovi tijela – *čeljust*, *desni*, *grudi*, *oči*, *uši*, osnovna tjelesna i duševna stanja – *bol*, *čast*, *glad*, *ljubav*, *smrt*, *strast*, *žeđ*, artefakti – *cijev*, *peć*, srodstvo – *obitelj*, jestivo živo i neživo – *divljač*, *kokoš*, *raž*, *sol*, *zob*, *zvijer*, godišnje doba i doba dana – *jesen*, *večer*, *noć*, *ponoć*, govorni i misaoni činovi i njihove posljedice – *ispovijed*, *misao*, *pamet*, *povijest*, *riječ*, *vijest*, tvari – *tvar*, *stvar*) i s njome povezana njihova čestotnost posve su čvrsto jamstvo ostanku tih imenica upravo u paradigmi *i*-sklonidbe. (Čak i kad bi se nekim spekulativnim slučajem hrvatski vratio u “nevino”, nenormirano stanje, stanje u kojem se on ne bi sustavno normirao, učio i prenosio kao standardni jezik.)

Konačno, kad je već o brojnosti imenica treće skupine *i*-sklonidbe riječ, u prilog njezinu nesmanjivanju valja reći još ovo:

- i) neke od njih mogu biti i plodno prefigurane (usp. niz *moć* – *nemoć* – *svemoć* – *pomoć* – *pripomoć* – *ispomoć* – *samopomoć*), a moguće su i nove složenice (prema modelu *blagovijest*, *visoravan*, *vjeroispovijest*, primjerice u terminologiji pojedinih struka);

- ii) koliko god sufixs *-ež* bio malo plodan, sasvim je moguće da pomoću njega nastane nova tvorenicu koja bi se sklanjala prema *i*-sklonidbi (usp. prije rečeno o semantičkome pomaku prema apstraktnomu u imenica na *-ež*); tako se u hrvatskome unazad petnaestak godina pojavila *ludež*²⁷ (u motu jednoga tjednika – *Viva ludež*; premda postankom akronimna, govornici je redovito tumače kao izvedenicu od *lud/-je-ti/*), za koju u govornikâ nema jednoznačna odgovora o njezinu rodu i sklonidbi (prema *ad hoc* anketi 15-ak govornika);
- iii) u književnim se (pjesničkim) tekstovima mogu pojaviti izvedenice s multim sufixsom (usp. odnos *litica* : *lit*, *sjena* : *sjen* i sl.), koje nerijetko zadržavaju gramatički rod polazne imenice te se – budući da derivirane završavaju suglasnikom – vladaju prema *i*-sklonidbi;
- iv) posve je moguće da se i neke imenice muškoga roda i *a*-sklonidbe manje čestotnosti te neke dvorodne imenice počnu vladati prema *i*-sklonidbi; tako je u maloj anketi 40 studenata IV. godine kroatistike, izvornih govornika, o slaganju imenica muškoga roda *skūt* (mn. *skūti*) i *pěľūd* slaganje prema ženskomu rodu (*majčine skutu*, *žuta pelud*) prihvatljivijim od slaganja prema muškomeu smatralo za imenicu *skut* 9 studenata, a za imenicu *pelud* čak njih 17.²⁸

Za kraj, da ne ispadne da je brojenje bilo zalud – koliko se, na temelju dostupnih podataka, hrvatskih imenica sklanja prema *i*-sklonidbi? Njih 5000–5500. Od tih, nekih 250-ak “nepredvidivo”. Dakle: brojka koja se u hrvatskim gramatikama navodi točna je, ali valjalo bi korigirati tvrdnju da je u trećoj skupini imenica *i*-vrste riječ o *neizvedenim*, *jednostavnim* imenicama; velika ih je većina izvedena, samo bez jedinstvena tvorbenog uzorka.²⁹

²⁷Imenicu *ludež* ne bilježe ni *Čestotnik* ni *Hrvatska jezična riznica*.

²⁸S druge strane valja reći i to da golemu većinu studenata (37) za imenicu *izrast* smatra prihvatljivijim slaganje prema muškomeu rodu (*crn izrast*). Među anketiranima je bilo 20 štokavaca (Dalmacija, Slavonija, Zagreb, jedan iz Bosne), 18 kajkavaca (Zagreb i okolica, Zagorje) i 2 čakavca, no prema rezultatima ankete nije se dalo primijetiti da taj podatak ima neku veću važnost pri zaokruživanju ponuđenih odgovora. Ham (2004) donosi ove rezultate ankete o imenici *pelud* (100 ispitanika): 26 ispitanika rabi je u muškomeu rodu, 9 u ženskomeu, a 65 ih je rabi u obama rodovima (s time da ženski rod i *i*-deklinacija u njih pretežu).

²⁹Nakon što je ovaj rad prihvaćen za objavljivanje doznao sam da S. Babić posjeduje neobjavljen popis od čak 450 (*sic!*) hrvatskih imenica *i*-vrste. Popis nisam vidio, pa ne mogu reći u kojoj se on mjeri podudara ili ne podudara s popisom što se ovdje donosi. Premda je Babićev popis čak za dvije trećine opsežniji, mislim da ovdje izneseni ipak može poslužiti kao dobro vrelo. Ako ni zbog čega drugoga, onda već stoga što se u njemu nalaze sve imenice *i*-sklonidbe jednomilijunskoga korpusa *Hrvatskoga čestotnog rječnika* (njih 200-tinjak).

Prilog I. Neizvedene imenice i imenice bez jedinstvena tvorbenog uzorka – abecedno³⁰

<i>ávet</i> / <i>ävēt</i> ‘sablast, prikaža’	<i>dōb</i>	<i>kĉi</i>
<i>bĉspomōĉ</i>	<i>dōbīt</i>	<i>klátež</i> f i m
<i>bĉsvijĉst</i>	<i>dōbrobīt</i>	<i>kljĉt</i>
<i>bĉzdan</i> f i m	<i>dōl</i> f i m	<i>kljĉnūt</i> ‘uzetost, zatajenje tjelesnog organa’
<i>bīt</i>	<i>drāž</i>	<i>kōb</i>
<i>bjĉlokōst</i>	<i>drāžĉst</i>	<i>kōkōš</i>
<i>blāgodāt</i>	<i>dūž</i>	<i>kōrist</i> / <i>kōrist</i>
<i>blāgovijĉst</i>	<i>dvĉr</i>	<i>kōst</i>
<i>blīznī</i> pl. t. ‘greška u tkanju’	<i>dvĉri</i> pl. t. ‘velika ulazna vrata’	<i>kōstrijĉt</i> ‘oštra kozja dlaka; odjeća od nje’
<i>bōjazān</i>	<i>gār</i> f i m	<i>kōv</i> f i m
<i>bōl</i> f i m	<i>gárež</i> f i m	<i>krĉljūt</i> f i m ‘krilo’
<i>bōlēst</i>	<i>glād</i> f i m	<i>krĉljūšt</i> ‘riblja ljuska’
<i>bōst</i> f i m ‘ono što se brsti, brstiš; put, ten’	<i>gládež</i> f i m ‘glad’	<i>krĉmelj</i> / <i>krĉmelj</i> f i m
<i>brv</i> ‘brvno’	<i>glĉđ</i> ‘caklina, glazura’	<i>krĉpež</i> f i m
<i>būđ</i> / <i>būđ</i> f i m	<i>gnjĉlež</i> f i m	<i>krš</i> f i m
<i>cijĉđ</i> f i m ‘lužnica’	<i>gōlet</i>	<i>krv</i>
<i>cijĉv</i>	<i>gōlijĉn</i> ‘kost goljenica, cjevanica’	<i>kvárež</i> f i m ‘kvarenje’
<i>ĉrvĉn</i> ‘crvenilo’	<i>gōlijĉt</i> ‘golet’	<i>kukávelj</i> f i m ‘bijeda, jad, slabost’
<i>ĉrvotōĉ</i> f i m	<i>gōropād</i> ‘goropadnost; goropadnica; epilepsija’	<i>kúpelj</i>
<i>ĉāđ</i> ‘čađa’	<i>grábež</i> f i m	<i>lāž</i>
<i>ĉār</i> f i m	<i>grūd</i>	<i>lāt</i> ‘litica’
<i>ĉāst</i>	<i>grūdi</i> pl. t.	<i>lūĉ</i>
<i>ĉĉljād</i>	<i>hrīd</i>	<i>lúdež</i> f i m ‘ludost; ukupnost ludih’
<i>ĉĉljūst</i>	<i>ĉspomōĉ</i>	<i>ljúbav</i>
<i>ĉĉst</i>	<i>ĉspovijĉđ</i>	<i>māst</i>
<i>ĉĉtvĉrt</i>	<i>ĉspovijĉst</i>	<i>māsao</i>
<i>ĉĉni</i> pl. t.	<i>ĉznīkao</i> ‘što je izniklo’	<i>mjĉđ</i>
<i>ĉūd</i>	<i>ĉzrāst</i> f i m	<i>mládež</i>
<i>dālĉ</i> f i m	‘novoizrasla (sijeda) kosa’	<i>mlāđ</i> f i m ‘riblji pomladak; mjesec mlađak’
<i>dávež</i> f i m	<i>ĉzrāstao</i> ‘izraslina’	
<i>dĉsni</i> pl. t. ‘zubno meso’	<i>jĉsĉn</i>	
<i>đvĉljāĉ</i>	<i>kāp</i>	

³⁰Naglasak imenica donosi se prema Anić (1998), Barić i sur. (1999), RHJ (2000), Vukušić, Zoričić i Grasselli-Vukušić (2007). Razlike u naglašavanju kratkih početnih slogova u Babić i sur. (1991) prema naglašavanju u tim priručnicima često su – potpune (*ĉĉljād* : *ĉĉljād*, *ĉĉljūst* : *ĉĉljūst*, *ĉĉtvĉrt* : *ĉĉtvĉrt*, *kōstrijĉt* : *kōstrijĉt*, *krĉljūšt* : *krĉljūšt*, *nĉsvijĉst* : *nĉsvijĉst*, *ōbijĉst* : *ōbijĉst*, *prōpāst* : *prōpāst*, *stūdĉn* : *stūdĉn* itd.).

<i>mlijêč</i> ‘tekućina s muškim spolnim stanicama ribe; izlučina kojom pčele hrane ličinke; vrsta biljke’	<i>obútelj</i>	<i>pólnoć</i>
<i>môć</i>	<i>òblāst</i>	<i>pòluōs</i>
<i>mrijēst</i> f i m ‘mriještenje; ikra’	<i>òči</i> pl. t.	<i>pòlusvijēst</i>
<i>mrtvež</i> f i m	<i>òčīst</i> ‘vrsta biljke’	<i>pòmāst</i>
<i>mútež</i> f i m	<i>òdmōć</i>	<i>pòmīsao</i>
<i>nādmōć</i>	<i>òglāv</i> f i m ‘vrsta brodskog užeta; konjski povodac, ular; dio kotača (spoj s naplatkom)’	<i>pòmōć</i>
<i>nāgovijēst</i>	<i>ōs</i>	<i>pòmŕzao</i> ‘hladnoća’
<i>nāmīsao</i>	<i>ōsti</i> pl. t.	<i>pónoć</i>
<i>nāočāli</i> pl. t.	<i>ōtpovijēd</i> ‘odgovor’	<i>pōšāst</i>
<i>nāočāri</i> pl. t.	<i>ōvlāst</i>	<i>pōtpomōć</i>
<i>nāpast</i>	<i>ōvrāž</i> ‘vrsta biljke, jagnjevac’	<i>pōvijēst</i>
<i>nāpovijēd</i> ‘crkvena objava budućega vjenčanja’	<i>ōzim</i> ‘ozima sjetva’	<i>prāpovijēst</i>
<i>nārav</i>	<i>pākōst</i>	<i>prātūār</i>
<i>nāzeb / nāzēb</i> f i m ‘prehlada’	<i>pālež</i> f i m	<i>prēgršt</i>
<i>nēčāst</i>	<i>pāmēt</i>	<i>prēlest</i> ‘čar, draž, milje, užitak’
<i>nēčīst</i> ‘nečistoća’	<i>pāprāt</i>	<i>prēmōć</i>
<i>nēdostīž</i> ‘klas koji kasnije dozrijeva (u ljetini); što nije dostiglo (npr. platno za opravu)’	<i>pātūār</i>	<i>prēpāst</i>
<i>nējājč</i>	<i>pāvīt</i> ‘vrsta biljke, pavitina’	‘zaprepaštenje’
<i>nēkršt</i> ‘ukupnost nekršćana’	<i>pēčāl / pēčāl</i> f i m ‘tuga, nevolja, jad’	<i>prētpovijēst</i>
<i>nēmān</i>	<i>pēć</i>	<i>prēvlāst</i>
<i>nēmōć</i>	<i>pēd</i> ‘pedalj’ (posl. <i>Konji se mjere peđu, a ljudi pameću</i> – Maretić 1899: 170)	<i>prēhūt</i> ‘perut’
<i>nenāvīst</i> ‘zavist; mržnja’	<i>pēlūd</i> f i m	<i>prīcest / prīčēst</i>
<i>nēsīt / nēsīt</i> f i m ‘nazasitnik, pohlepnik’ (usp. <i>nēsīt</i> m ‘pelikan’)	<i>pērūt</i>	<i>prīmīsāo</i>
<i>nēsivijēst</i>	<i>pēst</i> ‘pesnica’	<i>prīpomōć</i>
<i>nēznān</i> ‘neznanje’	<i>pētōm</i> ‘obrađena, kultivirana zemlja’	<i>prīpovijēd</i>
<i>nīt</i>	<i>pjēsān / pjēsān</i>	<i>prīpovijēst</i>
<i>nōć</i>	<i>plāv</i> ‘brodica’	<i>prōljēt</i> ‘proljeće’
<i>òbavijēst</i>	<i>plāvēt</i> ‘plavetnilo’	<i>prōmīsāo</i>
<i>òbijēst</i>	<i>plēči</i> pl. t.	<i>prōpāst</i>
	<i>plījēsān</i>	<i>prōpovijēd</i>
	<i>pōčāst</i>	<i>pršī</i> pl. t.
	<i>pōdsvijēst</i>	<i>pūči</i> f i m pl. t. ‘otvori na listu’
	<i>pōgībao</i> ‘pogibelj’	<i>pūnomōć</i>
	<i>pōgībelj</i>	<i>pūstōpāš</i> ‘slobodan (zajednički) pašnjak, gmajna’
	<i>pōkōst</i> ‘lak’	<i>pūstoš</i>
		<i>pūt / pūt</i> ‘ljudsko tijelo; boja kože, ten; spolnost’
		<i>rāl</i> f i m ‘mjera za površinu, ralo’
		<i>rāsakoš</i>
		<i>rāspojās</i> f i m ‘raspojasanost’

<i>râvan</i> ‘ravnica; razina’	<i>slûz</i>	<i>ûzm̄sao</i>
<i>râž</i>	<i>smřt</i>	<i>vároš</i> f i m ‘manji grad’
<i>rijêč</i>	<i>smřzao</i> ‘hladnoća’	<i>vêčēr</i>
<i>rît</i> ‘stražnjica’	<i>snijêt</i> ‘gljivična bolest bilja’	<i>vijêst</i>
<i>rôsopās</i> ‘vrsta ljekovite zimzelene biljke’	<i>sôl</i>	<i>vîsorāvan</i>
<i>rûgavêt</i> ‘ruganje, rugalica’	<i>splāv</i> f i m	<i>vjeroispovijêd</i>
<i>rûkovêt</i> ‘svežanj’	<i>srijêž</i> f i m ‘vinski kamen, birsa’	<i>vjeroispovijêst</i>
<i>rûmên</i> ‘rumenilo’	<i>sřž</i>	<i>vlās</i>
<i>sāblāst</i>	<i>stārez</i> f i m	<i>vlāst</i>
<i>sāblāzan</i>	<i>stîž</i> ‘susret; sustizanje’ (npr. u pozdravu <i>dobra stîž!</i> – Iveković i Broz 1901: s. v.)	<i>vlāt</i>
<i>samopòmōć / sāmopomōć</i>	<i>strāst</i>	<i>vřlêt</i> ‘strmo, kamenito, teško prohodno područje’
<i>sāmosvijêst</i>	<i>strmēn</i> ‘strmina’	<i>vřst</i>
<i>sāmrt</i>	<i>strn</i> ‘stabljika pokošena žita’	<i>zābit</i>
<i>sāpi</i> pl. t. ‘dio tijela iznad nogu četveronožnih životinja, npr. konja, stražnjica’	<i>strv</i> f i m ‘strvina’	<i>zāborāv</i> f i m
<i>sāvjest</i>	<i>stūd</i> ‘hladnoća’	<i>zām̄sao</i>
<i>sât</i> f i m ‘vrsta biljke; djevičanski med; sačma za pušku’ (Parčić [31901] 1995: s. v.)	<i>stūdēn</i> ‘hladnoća; jeza’	<i>zānovijêt</i> ‘smetnja; vrsta biljke, žutica’
<i>sítnež</i> f i m	<i>stvār</i>	<i>zāpovijêd</i>
<i>sjên</i>	<i>sûćūt</i>	<i>zāpovijêst</i>
<i>skêrlet</i> f i m ‘grimiz, purpur, rumenilo; tkanina takve boje; bolest šarlah’	<i>svâst</i> ‘ženina sestra’	<i>zārāvan</i>
<i>skřb</i>	<i>svêbit</i>	<i>zāvist</i>
<i>slādostrāst</i> ‘pohota’	<i>svēmōć</i>	<i>zêlēn</i> ‘zelenilo, povrće’
<i>slābež</i> f i m	<i>svijêst</i>	<i>zîmzelēn</i> ‘zimzeleno bilje’
<i>slāst</i>	<i>šļjêž</i> f i m ‘jednogodišnje ovce’	<i>zlijêd</i> f i m ‘ozljeda, bolest, zlo’
	<i>třst</i> ‘vrsta biljke’	<i>zldêūd</i> ‘zla, loša ćud’
	<i>trúlež</i> f i m	<i>zôb</i>
	<i>túpež</i>	<i>zvižēr</i>
	<i>tvār</i>	<i>žêđ</i>
	<i>ûš</i>	<i>žêst</i> ‘aklohol; žestina’
	<i>ûši</i> pl. t.	<i>živež / živêž</i> f i m ‘namirnice’
		<i>žûč</i>

Prilog II. Neizvedene imenice i imenice bez jedinstvena tvorbenog uzorka – prema čestotnosti³¹

1154 <i>rijēč</i>	52 <i>prōpāst</i>	18 <i>sāblāst</i>
1040 <i>đči</i> pl. t.	51 <i>žēđ</i>	17 <i>zāmīsao</i>
885 <i>nōć</i>	50 <i>sāvjest</i>	16 <i>nēmān</i>
638 <i>stvar</i>	47 <i>ōs</i>	16 <i>zāvīst</i>
540 <i>smřt</i>	46 <i>kōrīst / kōrist</i>	15 <i>lūč</i>
471 <i>křv</i>	45 <i>dōb</i>	15 <i>stūdēn</i> ‘hladnoća; jeza’
454 <i>ljúbav</i>	45 <i>nīt</i>	15 <i>žūč</i>
370 <i>mīsao</i>	42 <i>bīt</i>	14 <i>čēljād</i>
365 <i>pōmōć</i>	41 <i>pústoš</i>	14 <i>prēgršt</i>
204 <i>bōlēst</i>	35 <i>slāst</i>	14 <i>sūčūt</i>
173 <i>tvār</i>	30 <i>čēljūst</i>	13 <i>pēlūd</i> f i m
172 <i>vlāst</i>	29 <i>čār</i> f i m	12 <i>dōl</i> f i m
170 <i>bōl</i> f i m	29 <i>kōb</i>	12 <i>grūd</i>
153 <i>svijēst</i>	29 <i>nēmōć</i>	12 <i>ōbavijēst</i>
147 <i>jēsēn</i>	29 <i>pónoć</i>	12 <i>rāvan</i> ‘ravnic; razina’
144 <i>kōst</i>	27 <i>nārav</i>	11 <i>čētvrt</i>
138 <i>pōvijēst</i>	27 <i>sřž</i>	11 <i>trūlež</i> f i m
134 <i>čāst</i>	27 <i>vlāt</i>	10 <i>kúpelj</i>
128 <i>vēčēr</i>	26 <i>zāpovijēd</i>	9 <i>dāl̄j</i> f i m
119 <i>kāp</i>	25 <i>hrīd</i>	9 <i>nēsvijēst</i>
103 <i>kčī</i>	23 <i>ráskoš</i>	9 <i>pōčāst</i>
100 <i>grūdi</i> pl. t.	23 <i>všorāvan</i>	9 <i>prīpovijēst</i>
96 <i>ōblāst</i>	22 <i>dīvljāč</i>	9 <i>ūš</i>
92 <i>pāmēt</i>	22 <i>přsi</i> pl. t.	8 <i>āvet / āvēt</i> ‘sablast, prikaza’
87 <i>vijēst</i>	22 <i>vlās</i>	8 <i>īspovijēd</i>
80 <i>sōl</i>	20 <i>m̄jēd</i>	8 <i>mlādež</i>
80 <i>strāst</i>	20 <i>pōmīsao</i>	8 <i>prōpovijēd</i>
78 <i>glād</i> f i m	20 <i>pūt / pūt</i> ‘ljudsko tijelo; boja kože, ten; spolnost’	7 <i>dēsni</i> pl. t. ‘zubno meso’
76 <i>pēc</i>	19 <i>bōjazān</i>	7 <i>pēst</i> ‘pesnica’
68 <i>mōć</i>	19 <i>plijēsan</i>	7 <i>prēmōć</i>
67 <i>zviјēr</i>	19 <i>zōb</i>	7 <i>slūz</i>
66 <i>cijēv</i>	18 <i>ćūd</i>	6 <i>nāpast</i>
66 <i>māst</i>	18 <i>drāž</i>	6 <i>ōbivēst</i>
61 <i>ūši</i> pl. t. ³²	18 <i>kōkōš</i>	6 <i>plāvēt</i> ‘plavetnilo’
59 <i>obítelj</i>	18 <i>nāočāri</i> pl. t.	
58 <i>bēzdan</i> f i m	18 <i>rāž</i>	
58 <i>zāborāv</i> f i m		
56 <i>lāž</i>		

³¹Brojka uz imenicu označuje broj njezinih pojavnica u jednomilijunskome korpusu (Moguš, Bratanić i Tadić 1999).

³²Imenice *uši* u *Čestotniku* nema; pojavnice su popisane s. v. *uho*. Tomu nasuprot *oči* i *oko* u *Čestotniku* su dvije natuknice.

6 <i>pričest / pričēst</i>	3 <i>rīt</i> ‘stražnjica’	1 <i>kukávelj f i m</i>
6 <i>vároš f i m</i> ‘manji grad’	3 <i>slädostrāst</i> ‘pohota’	‘bijeda, jad, slabost’
5 <i>blägodāt</i>	3 <i>splāv f i m</i>	1 <i>līt</i> ‘litica’
5 <i>gölēt</i>	3 <i>zäbūt</i>	1 <i>näpovijēd</i> ‘crkvena objava budućega vjenčanja’
5 <i>mútež f i m</i>	3 <i>zēlēn</i> ‘zelenilo, povrće’	1 <i>názēb / nāzēb f i m</i> ‘prehlada’
5 <i>nādmōc</i>	2 <i>bēspomōc</i>	1 <i>nējāč</i>
5 <i>ōsti pl. t.</i>	2 <i>bjēlokōst</i>	1 <i>ōglāv f i m</i> ‘vrsta broskog užeta; konjski povodac, ular; dio kotača (spoj s naplatkom)’
5 <i>pāprāt</i>	2 <i>břst f i m</i> ‘ono što se brsti, brstiš; put, ten’	1 <i>pērūt</i>
5 <i>säblāzan</i>	2 <i>cřvotōc f i m</i>	1 <i>pogūbelj</i>
5 <i>vřst</i>	2 <i>čēst</i>	1 <i>pōkōst</i> ‘lak’
5 <i>zimzelēn</i> ‘zimzeleno bilje’	2 <i>čīni pl. t.</i>	1 <i>pōluōs</i>
4 <i>bēsvijēst</i>	2 <i>gnjilež f i m</i>	1 <i>pōlusvijēst</i>
4 <i>dōbrobīt</i>	2 <i>grábež f i m</i>	1 <i>pōmāst</i>
4 <i>dvēri pl. t.</i> ‘velika ulazna vrata’	2 <i>krēljūt f i m</i> ‘krilo’	1 <i>prēlest</i> ‘čar, draž, milje, užitak’
4 <i>gōlijēn</i> ‘kost goljenica, cjevanica’	2 <i>křljūšt</i> ‘riblja ljuska’	1 <i>rāl f i m</i> ‘mjera za površinu, ralo’
4 <i>nēčīst</i> ‘nečistoća’	2 <i>křmelj / křmēlj f i m</i>	1 <i>rōsopās</i> ‘vrsta ljekovite zimzelene biljke’
4 <i>ōvlāst</i>	2 <i>křš f i m</i>	1 <i>rūkovēt</i> ‘svežanj’
4 <i>pálež f i m</i>	2 <i>mlāđ f i m</i> ‘riblji pomladak; mjesec mlađak’	1 <i>samopōmōc / sämopomōc</i>
4 <i>pākōst</i>	2 <i>mlijēc</i> ‘tekućina s m. spolnim stanicama ribe; izlućina kojom pčele hrane ličinke; vrsta biljke’	1 <i>skērlet f i m</i> ‘grimiz, purpur, rumenilo; tkanina takve boje; bolest šarlah’
4 <i>prēvlāst</i>	2 <i>nāočāli pl. t.</i>	1 <i>srijēž f i m</i> ‘vinski kamen, birsa’
4 <i>rūmēn</i> ‘rumenilo’	2 <i>nēznān</i> ‘neznanje’	1 <i>stārež f i m</i>
4 <i>sāmrt</i>	2 <i>pātvār</i>	1 <i>stūd</i> ‘hladnoća’
4 <i>sāpi pl. t.</i> ‘dio tijela iznad nogu krupnih četveronožnih životinja, npr. konja, stražnjica’	2 <i>pjēsan / pjēsan</i>	1 <i>svēbīt</i>
4 <i>sjēn</i>	2 <i>pólnoć</i>	1 <i>ūzmīsao</i>
3 <i>dōbīt</i>	2 <i>prātvār</i>	1 <i>vjeroispovijēst</i>
3 <i>īspovijēst</i>	2 <i>skřb</i>	1 <i>vřlēt</i> ‘strmo, kamenito, teško prohodno područje’
3 <i>klijēt</i>	2 <i>střv f i m</i> ‘strvina’	
3 <i>kōstrijēt</i> ‘oštra kozja dlaka; odjeća od nje’	2 <i>svēmōc</i>	
3 <i>kōv f i m</i>	2 <i>zāpovijēst</i>	
3 <i>pōdsvijēst</i>	2 <i>zārāvan</i>	
3 <i>pōšāst</i>	1 <i>drāžēst</i>	
3 <i>prēpāst</i> ‘zaprepaštenje’	1 <i>gār f i m</i>	
3 <i>prīmīsāo</i>		

0 <i>blāgovijēst</i>	0 <i>nēdostīž</i> ‘klas koji	0 <i>pūstopāš</i> ‘slobodan
0 <i>blāznī</i> pl. t. ‘greška	kasnije dozrijeva (u	(zajednički)
u tkanju’	ljetini); što nije	pašnjak, gmajna’
0 <i>bŕv</i> ‘brvno’	dostiglo (npr.	0 <i>rāspojās</i> f i m
0 <i>būđ / būđ</i> f i m	platno za opravu)’	‘raspojasanost’
0 <i>cijēđ</i> f i m	0 <i>nēkrst</i> ‘ukupnost	0 <i>rūgavēt</i> ‘ruganje,
‘lužnica’	nekršćana’	rugalica’
0 <i>čŕvēn</i> ‘crvenilo’	0 <i>nenāvist</i> ‘zavist;	0 <i>sāmosvijēst</i>
0 <i>čāđ</i> ‘čađa’	mržnja’	0 <i>sīt</i> f i m ‘vrsta
0 <i>dāvež</i> f i m	0 <i>nēsīt / nēsīt</i> f i m	biljke; djevičanski
0 <i>dūž</i>	‘nazasitnik,	med; sačma za
0 <i>dvēr</i>	pohlepnik’	pušku’ (usp. Parčić
0 <i>gārež</i> f i m	0 <i>ōčīst</i> ‘vrsta biljke’	[³ 1901] 1995: s. v.)
0 <i>glādež</i> f i m ‘glad’	0 <i>ōdmōć</i>	0 <i>sītnež</i> f i m
0 <i>glēđ</i> ‘caklina,	0 <i>ōtpovijēd</i> ‘odgovor’	0 <i>slābež</i> f i m
glazura’	0 <i>ōvrāž</i> ‘vrsta biljke,	0 <i>smŕzao</i> ‘hladnoća’
0 <i>gōlijēt</i> ‘golet’	jagnjevac’	0 <i>snijēt</i> ‘gljivična
0 <i>gōropād</i>	0 <i>ōzīm</i> ‘ozima sjetva’	bolest bilja’
‘goropadnost;	0 <i>pāvīt</i> ‘vrsta biljke,	0 <i>stīž</i> ‘susret;
goropadnica;	pavitina’	sustizanje’ (npr. u
epilepsija’	0 <i>pēčāl / pēčāl</i> f i m	pozdravu <i>dobra</i>
0 <i>īspomōć</i>	‘tuga, nevolja, jad’	<i>stīž!</i> – Iveković i
0 <i>īznīkao</i> ‘što je	0 <i>pēd</i> ‘pedalj’ (posl.	Broz 1901: s. v.)
izniklo’	<i>Konji se mjere</i>	0 <i>stŕmēn</i> ‘strmina’
0 <i>īzrāst</i> f i m	<i>peđu, a ljudi</i>	0 <i>stŕn</i> ‘stabljika
‘novoizrasla	<i>pameću – Maretić</i>	pokošena žita’
(sijeda) kosa’	1899: 170)	0 <i>svāst</i> ‘ženina
0 <i>īzrāstao</i> ‘izraslina’	0 <i>pītōm</i> ‘obrađena,	sestra’
0 <i>klātež</i> f i m	kultivirana zemlja’	0 <i>šīljēž</i> f i m
0 <i>kljēnūt</i> ‘uzetost,	0 <i>plāv</i> ‘brodica’	‘jednogodišnje
zatajenje tjelesnog	0 <i>plēći</i> pl. t.	ovce’
organa’	0 <i>pōgībao</i> ‘pogibelj’	0 <i>tŕst</i> ‘vrsta biljke’
0 <i>krpež</i> f i m	0 <i>pōmŕzao</i> ‘hladnoća’	0 <i>túpež</i>
0 <i>kvārež</i> f i m	0 <i>pōtpomōć</i>	0 <i>vjeroīspovijēd</i>
‘kvarenje’	0 <i>prāpovijēst</i>	0 <i>zānovijēt</i> ‘smetnja;
0 <i>lúdež</i> f i m ‘ludost;	0 <i>prētpovijēst</i>	vrsta biljke, žutica’
ukupnost ludih’	0 <i>pŕhūt</i> ‘perut’	0 <i>zlijēd</i> f i m
0 <i>mrijēst</i> f i m	0 <i>prīpovijēd</i>	‘ozljeda, bolest,
‘mriještenje; ikra’	0 <i>prōljēt</i> ‘proljeće’	zlo’
0 <i>mŕtvež</i> f i m	0 <i>prōmisāo</i>	0 <i>zlōcūd</i> ‘zla, loša
0 <i>nāgovijēst</i>	0 <i>prūči</i> f i m pl. t.	ćud’
0 <i>nāmīsao</i>	‘otvori na listu’	0 <i>žēst</i> ‘aklohol;
0 <i>nēčāst</i>	0 <i>pūnomōć</i>	žestina’
		0 <i>žīvež / žīvēž</i> f i m
		‘namirnice’

Literatura

- Anić, V. (³1998) *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi Liber.
- Anić, V. (2003) *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi Liber.
- Babić, S. (1969–1970) Vrst ili vrsta?, *Jezik* 17: 20–21.
- Babić, S. ([1976] 1999) Problem norme u hrvatskom književnom jeziku, u M. Samardžija (ur.) *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika*, Zagreb: Matica hrvatska, 182–202.
- Babić, S. (1986) *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku: Nacrt za gramatiku*, Zagreb: JAZU – Globus.
- Babić, S. (1998) *Sročnost u hrvatskome književnome jeziku*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Babić, S. (2006) Zatvorenost i-sklonidbe u hrvatskome književnome jeziku, *Suvremena lingvistika* 62: 141–150.
- Babić, S., Brozović, D., Moguš, M., Pavešić, S., Škarić, I., i Težak, S. [Babić i sur.] (1991) *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika: Nacrti za gramatiku*, Zagreb: HAZU – Globus.
- Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V. i Znika, M. [Barić i sur.] (1995) *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Barić, E., Hudeček L., Koharović N., Lončarić M., Lukenda M., Mamić M., Mihljević M., Šarić Lj., Švačko V., Vukojević L., Zečević V. i Žagar M. [Barić i sur.] (1999) *Hrvatski jezični savjetnik*, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školske novine.
- Bošnjak, T. (2005) Gramatička i semantička kolebljivost dvosložnih imenica sa sufiksom -ež, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 31: 1–18.
- Brabec, I., Hraste M. i Živković S. (⁴1961) *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Brozović, D. ([1976–1977] 1999) O suvremenoj morfološkoj normi hrvatskoga jezičnog standarda i o morfološkim značajkama standardne novoštokavštine uopće, u M. Samardžija (ur.) *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika*, Zagreb: Matica hrvatska, 151–181.
- Damjanović, S., Jurčević, I., Kuštović, T., Kuzmić, B., Lukić, M. i Žagar, M. [Damjanović i sur.] (2004) *Mali staroslavensko-hrvatski rječnik*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Finka, B. (1983–1984) Jezik naš svagdašnji, *Jezik* 31: 145–150.
- Florschütz, J. ([³1916] 2002) *Gramatika hrvatskoga jezika za ženski licej, preparandije i više pučke škole*, Zagreb: Ex libris.
- Ham, S. (2004) Peludne dvojbe, *Jezik* 51: 19–31.
- Hamm, J. (²1971) Rječnik, u *Staroslavenska čitanka*, Zagreb: Školska knjiga, 95–159.
- Hamm, J. (⁴1974) *Staroslavenska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Hrvatski enciklopedijski rječnik* (2002) [HER], Zagreb: Novi liber.
- Hrvatska jezična riznica* [HJR], <http://www.riznica.ihjj.hr> [Pregled: 14. II. 2007].
- Iveković, F. i Broz, I. (1901) *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Štamparija Krala Albrechta (Jos. Wittasek).

- Ivšić, S. (1970) *Slavenska poredbena gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Jurišić, B. ([1944] 1992) *Nacrt hrvatske slovnice I: Glasovi i oblici u povijesnom [poviestnom] razvoju*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Jurišić, B. ([1948] 1992) *Nacrt hrvatske slovnice II: Tvorba imenica u povijesnom razvoju*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Karadžić, V. S. ([¹1818, ²1852, ³1898] ⁴1935) *Srpski rječnik istumačen njemačkijem i latinskijem riječima*, Beograd: Štamparija Kraljevine Jugoslavije.
- Klaić, B. (1956–1957) “Kojega je roda riječ *naočari?*”, *Jezik* 5: 16–20.
- Maretić, T. (1899) *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Štampa i naklada knjižare L. Hartmana (Kugli i Deutsch).
- Matešić, J. (1965–1967) *Rückläufiges Wörterbuch des Serbokroatischen*, Halbband I–II, Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Moguš, M., Bratanić, M. i Tadić M. (1999) *Hrvatski čestotni rječnik*, Zagreb: Zavod za lingvistiku FF – Školska knjiga.
- Mokuter, I. (1969) “Rod imenice *bol* u novijoj hrvatskoj književnosti”. *Zbornik za filologiju i lingvistiku*, Novi Sad, 12: 183–194.
- Nametak, A. (1967–1968) “Kojeg je roda imenica *Velež?*”, *Jezik* 15: 61.
- Parčić, D. A. ([³1901] 1995) *Rječnik hrvatsko-talijanski*, Zagreb: Artresor studio.
- Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika* (1960) Zagreb – Novi Sad: Matica hrvatska – Matica srpska.
- Raguž, D. (1997) *Praktična hrvatska gramatika*, Zagreb: Medicinska naklada.
- Rječnik hrvatskoga jezika* [RHJ] (2000) Jure Šonje (ur.), Zagreb: Leksikografski zavod “Miroslav Krleža” – Školska knjiga.
- Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika* Vol. I–II: A–K (1967) Zagreb – Novi Sad: Matica hrvatska – Matica srpska.
- Samardžija, M. (ur.) (1999) *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Schenker, A. M. ([1993] 2006) “Proto-Slavonic“, u: Comrie, B. i Greville G. C. (ur.) *The Slavonic languages*, London – New York: Routledge, 60–121.
- Silić, J. i Pranjeković I. (2005) *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb: Školska knjiga.
- Skok, P. (1971–1974) *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Vol. I–IV, Zagreb: JAZU.
- Sočanac, L. (2004) *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Sočanac, L. i Žagar-Szentesi, O., Dragičević, D., Dabo-Denegri, Lj., Menac, A. i Nikolić-Hoyt, A. [Sočanac i sur.] (2005) *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: Prilagodba posuđenica*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Sussex, R. i Cubberley, P. (2006) *The Slavic languages*, Cambridge: Cambridge University Press.

- Šulek, B. ([1874–1875] 1990) *Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenog nazivlja*, Vol. I–II, Zagreb: Globus.
- Tafra, B. (1981–1982) “Vrste imeničke deklinacije (s posebnim obzirom na starije hrvatske gramatike)“, *Jezik* 29: 44–47.
- Tafra, B. (2006) “Dopune hrvatskoj gramatici (uz 400. obljetnicu prve hrvatske gramatike)“, [Pregled: 28. VIII. 2006].
<http://www.hrvatskiplus.org/Default.aspx?sec=34>
- Težak, S. (1989–1990) “Instrumental jednine imenica vrste *i*“, *Jezik* 37: 33–39.
- Težak, S. (1990) *Hrvatski naš svagda(š)nji*, Zagreb: Školska knjiga.
- Veber Tkalčević, A. (³1876) *Slovnica hrvatska za srednja učilišta*, Zagreb: Tiskom dioničke tiskare u Zagrebu.
- Vukušić, S., Zoričić, I., i Grasselli-Zoričić M. (2007) *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.

To the bone: Nouns of Croatian *i*-declension

Croatian has three (basic) noun declensions. Affiliation of a noun to the a- or the e-declension is mostly predictable on the basis of its nominative ending. Affiliation of a noun to the i-declension is predictable only in the case of nouns derived with suffixes -ōst and -ād. According to data found in several Croatian grammars, there are about 250 underived Croatian nouns affiliated to the i-declension whose inflectional type is unpredictable from their nominative singular ending. However, not even an uncomplete list of those nouns exists, neither is it fully clear how the number of 250 is reached. In the present paper a list of 275 such a contemporary nouns is presented. The vast majority of listed nouns are derived nouns, and only a smaller part of them is underived. Except for nouns avet ‘apparition’, skerlet ‘scarlet’, varoš ‘(smaller) town’, the nouns in question are native ones. Borrowed nouns are not incorporated into the i-declension; they either acquire the a- or the e-declension paradigm by transmorphemisation (Fr. la bouteille → butelja ‘bottle (of vine)’ – G butelje) or change their original gender and become a-declension nouns (Germ. die Stimmung → štimung ‘mood’ – G štimunga). Several nouns of i-declension can have both feminine and masculine gender, and can be inflected by both i- and a-declension (bol ‘ache’, nouns with the suffix -ež, and some other, especially those with smaller frequency; in the case of the former ones the difference in gender has semantical repercussions), which led some researchers to the conclusion that the number of nouns affiliated to the i-declension is decreasing.

The author shows that this might just not be so, and that the number of i-declension nouns might be growing. There are several reasons for such a claim: i) the suffix -ōst is very productive, and it easily adjoins borrowed stems, ii) nouns with suffix -ež, when under semantic movement towards

‘collective’, tend to acquire i-declension endings, iii) new nouns can be derived from existing ‘unpredictable’ ones by prefixation and composition, iv) it is also possible that some less frequent nouns of the a-declension begin to show propensity to the i-declension.

On the basis of the available data, the author claims that there are 5000–5500 Croatian nouns affiliated to the i-declension. About 250 of them – mostly derived! – ‘unpredictably’.

Ključne riječi: hrvatski jezik, imenice, *i*-sklonidba

Key words: Croatian language, nouns, *i*-declension